UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

VII. De Extrema Vnctione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

Deputatu ultimo ſupplicio ſacramentum pœnitentiæ & Euchariſtia non negatur. h. d.

NEc infirmis ſolùm, ſed etiam ultore gladio morituris in hac parte jura ſubveniunt, cùm ultimo damnatis ſupplicio *a* pœnitentiæ ſacramentum, ſi petant, non ſolùm negari non debeat, verùm etiam ſint cenſura Eccleſiaſtica ab ordinariis locorum coërcendi, quicunque adverſarentur, quò minùs id conſequantur. Quod ipſum & de Euchariſtia quoque intelligendum erit, cum quibuſcunque pœnitentia non negetur, viaticum quoque, quod verè pœnitentibus exhibetur, intelligatur eſſe conceſſum.

DE EVCHARISTIA.
TITVLVS VI.

Maximum eſt Euchariſtia ſacramentum, & ſaltem ſemel in anno debet aſſumi. h. d.

EST autem inter cætera, Euchariſtiæ ſacramentum maximum *b*, oblationes omnes longè antecellit. Vnde, ſicut præſtantius eſt cęteris, ita etiam diligentiùs excoli debet. Et quidem circa prima fidei cunabula frequentiſſima erat apud fideles ſanctiſſimi viatici ſuſceptio; ſed cùm poſtea paulatim tepeſcente charitate rariùs homines communicarent, conſtitutum fuit *c*, ut niſi quis majoribus fortaſſe criminibus impediretur, tribus ſaltem vicibus in anno communicare deberet: donec refrigeſcente penitùs religionis ardore, eò tandem ventum eſt, ut ſemel ſaltem ſingulis annis *d*, unuſquiſque cæleſtis menſæ debeat eſſe particeps.

Quotidie ſacerdotes hodie pro populo ſacrificare debent, ſed ſemel tantum, non pluries, niſi ex magna cauſa, vel in nativitate Domini. hoc dicit.

INvaluit tamen, ut Deo quotidie ſacerdotes pro populo hanc oblationem facerent. Quoniam enim quotidie labimur, ideò etiam Chriſtus quotidie myſticè pro nobis immolatur: in quo tamen illud cavendum eſt, ne ſacerdos, quacunque præfulgeat dignitate *e*, amplius quàm ſemel in die celebret: niſi aut aliter faciendum Domini nativitas *f* ſuadet, aut urgens cogat neceſſitas. Satis enim fœlix eſt, qui ſemel dignè celebrat.

Presbyter tantùm debet exhibere Euchariſtiam, non inferior: niſi ſubſit neceſſitas. h. d.

SEd nec ab omnibus, nec paſſim omnibus tantum ſacramentum exhiberi debet: nam veluti ſolus ſacerdos illud conficit, ita etiam nemo præter eum exhibere poterit. Quòd ſi presbyter aliter quàm per ſemetipſum infirmum, vel alium communicet, ex Rhemenſis *g* concilii diſpoſitione, ſui gradus periculo ſubjacebit. Permiſit tamen Laodicenſe concilium *h*, ſi neceſſitas urgeret, ut diaconus præſente presbytero Euchariſtiam juſſus erogare poſſet.

Sacerdos conſtitutus in peccato mortali, quoad ſe ipſum, eſt ſuſpenſus. non quoad alios. h. d.

IMò & ſacerdotes, ſi qua crimnali *i* macula ſeſe infectos eſſe ſentiant, ab hujuſmodi exhibitione abſtinere debent. Quanquam ſi peccato mortali *k* vel minori excommunicatione illigatus celebret, & ſacramenta conferat, licet graviter peccet, nullam tamen irregularitatis notam incurrit, & ſacramenta ab eo collata, virtutis effectu non carent: cùm non à collatione, ſed à participatione, quæ in ſola perceptione conſiſtit, videatur eſſe remotus.

Scenicis & hiſtrionibus non eſt danda Euchariſtia: preparata autem maximè infirmis, ſemper debet eſſe parata. h. d.

ITem quamvis regulariter nullus, etiamſi quem ſacerdoti peccatorem & impœnitentem eſſe liqueat, ab altari ſit arcendus: Scenicis *a* tamen, atque hiſtrionibus, cæteriſque perſonis hujuſmodi, quandiu tam deteſtandas artes exercuerint, ſacra communio deneganda erit. Nec enim Evangelicæ diſciplinæ congruit, ut pudor & honor Eccleſiæ tam turpi & infami contagione fœdetur. In cæteris proſpiciet presbyter, ut ſi quis infirmatus fuerit, ita Euchariſtiam paratam habeat *b*, ut nemo ſine communione moriatur.

Sacramentum Euchariſtiæ conſtat viſibili forma, veritate corporis, & ſpirituali virtute. Et in calice panis debet vinum aqua mixtum. h. d.

COnſtat *c* autem Euchariſtiæ ſacramentum viſibili forma, veritate corporis, & virtute ſpirituali. Forma viſibilis eſt panis, & vini *d*: vinum verò hoc loco intelligimus aquâ permixtum: nec enim in calice Domini, aut vinum ſolum, aut aqua ſola offerri debet, cum utrumque ex latere illius profluxiſſe legatur. Illud etiam rationabilis conſuetudo generalis habet Eccleſiæ, ut plus in eo vini, quàm aquæ ſit ponendum *e*.

In ſacramento altaris & panis & vinum fiunt verum corpus & ſanguis Domini. h. d.

VEritas *f* eſt carnis & ſanguinis: ſicut enim ante conſecrationem panis eſt & vinum, quod natura formavit: ita etiam poſt conſecrationem vera Chriſti caro & ſanguis, quem benedictio conſecravit *g*.

Virtus Sacramenti eſt charitas & unitas. h. d.

VIrtus eſt charitatis *h* & unitatis: nam veluti ex multis granis unus fit panis, & multis racemis unum vinum, ita & nos per hoc charitatis ſacramentum Chriſto incorporati, unum evadimus.

Ponit, quomodo & quando tria, quibus conſtat ſacramentum altaris, ſint ſacramenta. h. d.

HIs igitur repetitis apparet *i*, primum quidem ſacramentum eſſe non rem, ſecundum & rem eſſe ſimul & ſacramentum, tertium verò rem eſſe, ſed non ſacramentum. Sed primum quidem ſacramentum eſt geminæ rei, ſecundum eſt ſacramentum unius & alterius rei, tertium verò res eſt gemini ſacramenti.

DE EXTREMA VNCTIONE.
TITVLVS VII.

Extrema unctio ſolet exhiberi iis de quorum morte [illegible]: & duplex unctio, exterior & interior: & [illegible]. h. d.

HActenus loquuti fuimus de his ſacramentis, quæ ad ingreſſum, & ad progreſſum in Eccleſia comparata ſunt: conſequens nunc eſt, ut de iis videamus, quæ propter egreſſum ab Eccleſia ſunt conſtituta. Sciendum eſt igitur, graviter ægrotantibus, & de quorum morte probabiliter timeri poteſt, certas corporis partes ſanctificato oleo à presbyteris ex ordinatione divina inungi debere: quæ quidem inunctio, non minus interiùs animæ, quàm exteriùs corporis ſanitatem operatur. Sunt *k* enim unctionis duæ ſpecies: Exterior, quæ materialis & viſibilis, & interior, quæ ſpiritualis & inviſibilis. Exteriore viſibiliter inungitur corpus. Interiore inviſibiliter cor inungitur. Hæc, quidem extremitate vitæ conſtitutis exhiberi conſuevit, merito extremæ unctionis nomen eſt ſortita.

---

a *Cle. 1. de pœnitent.* b *Can. nihil in ſacrificiis. de conſecrat. diſt. 2.* c *Can. etſi non. de conſecrat. diſtinction. 2.* d *Can. omnis. de pœn.* e *C. te referente. extrà. de celeb. miſ.* f *C. conſuluiſti. extr. de celebr. miſſar.* g *Can. pervenit. de conſec. diſt. 2.* h *Can. præſente. diſtinct. 93.* i *Can. ſacerdotes qui. 1. q. 1. in fin.* k *Can. ſi extr. de cler. excom.*

a *Can. pen. de conſ. diſt. 2.* b *Can. presbyter Euchariſtiam [illegible] de conſec. diſt. 2.* c *Glo. in ſum. de conſ. d. 2.* d *[illegible]* e *C. pernicioſus. extr. de celebr. miſſar.* f *C. cum Martha [illegible]* g *C. [illegible] diſtinguendum. extr. de celeb. miſ. ext. d. gl.* h *Vide in præced.* i *C. cum Martha de conſecrat. diſt. 2.* k *C. 1. [illegible] diſtinguendum. ext. de celeb. miſ.* *[illegible] unctione.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Magis dignum trahit ad ſe minus dignum. h. d.

SAnctificatum autem oleum hoc loco accipimus, non modò quod ipſum totum conſecratum eſt, ſed etiam quod eſt conſecrato admixtum *a*. Poſtquam hucuſque de iis ſacramentis, quæ quoquo modo neceſſitatis ſunt, tractatum habuimus, reliquum eſt, ut de iis loquamur, quæ dignitatis ſunt & voluntatis.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

TITVLVS VIII.

Quid ſit ordo. h. d.

VOluntatis Sacramenta ſunt (ut paulò antè expoſuimus) Ordo ſacer, & Matrimonium. Eſt autem ordo, nihil aliud quàm ſignaculum quoddam Eccleſiæ, per quod ſpiritualis poteſtas traditur ordinato, de cujus ſpeciebus, differentiis, & gradibus ſatis videtur ſuperiore libro dictum eſſe. Vnde ſolùm nunc reſtat, ut ad matrimonii materiam orationem vertamus.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

TITVLVS IX.

Quid ſit matrimonium. h. d.

MAtrimonium *b* eſt viri & mulieris conjunctio, individuam vitæ conſuetudinem continens, cum divini & humani juris communicatione.

Matrimonium præcedit alia Sacramenta, ratione loci in quo inſtitutum eſt, temporis, amplitudinis & myſterii. h. d.

ET meritò inter alia ſacramenta matrimonium quoque annumerari meruit, cùm cæteris loci, temporis, amplitudinis, & myſterii ratione etiam præcellat. Siquidem ab orbis primordio in paradiſo à Deo ipſo inſtitutum eſt, ut eſſet omnibus etiam infidelibus commune, quod in aliis minimè contigit. His illud quoque accedit *c*, quòd animorum conſenſus & corporum commixtio, quæ in matrimonio intercedunt, primum quidem charitatem ſignificat, quæ conſiſtit in ſpiritu inter Deum & juſtam animam, vel Eccleſiam: alterum verò ſacroſanctum conjugium deſignat, quod inter Chriſtum & Eccleſiam per incarnationis myſterium eſt contractum.

Bona matrimonii ſunt ſacramentum, fides, proles, & fornicationis remedium. h. d.

COnſequuntur & inde præter ſacramentum, & alia bona, utputà *d*, fides, & proles, & quod humana infirmitas in ruinam turpitudinis prona, honeſtate excepta conjugii, minimè læditur. Initiatur autem matrimonium ſponſione, conſenſu ratificatur, & copula conſummatur: de quibus ſingulis diſtinctiùs diſpiciamus.

DE SPONSALIBVS.

TITVLVS X.

Quid ſint ſponſalia, & unde dicantur. h. d.

SPonſalia *e* ſunt futurarum nuptiarum mentio, & repromiſſio: & dicta ſunt à ſpondendo, quòd per ea ſibi invicem ſe futuros conjuges viri & mulieres ſpondent.

Sponſalia contrahuntur, verbis, literis, & conſenſu. h. d.

COntrahuntur autem ſponſalia variis modis: utputà, re, verbis, literis, & conſenſu. Re contrahuntur per nudam ſubarrhationem, vel annuli immiſſionem. Verbis, ut ſi inter virum & mulierem promiſſio ſuper futuro matrimonio interceſſerit, veluti altero alteri vice mutua dicente: *Ego* f *te accipiam in meum maritum, & ego te in meam uxorem*: ſive in hunc ſenſum verba ſimilia protulerint. Literis, ut cùm abſentes inter ſe de futuris nuptiis per Epiſtolam paciſcuntur: quod ipſum & per nuncium, vel procuratorem fieri poterit.

Procurator ad contrahendum matrimonium non poteſt ſubſtituere, niſi hoc habeat in mandatis. h. d.

PRocurator *a* tamen ad hoc ſpecialiter conſtitutus, ob magnum, quod ex facto tam arduo poſſet periculum imminere, alium ſubſtituere non poterit, niſi hoc ei ſpecialiter commiſſum fuerit.

Si duo impuberes, quorum prudentia non ſupplet ætatem, & qui pubertati non ſint proximi, vel etiam alter tantum ſit impubes, per verba de præſenti matrimonium contraxerint, talis contractus reſolvitur in ſponſalia de futuro: & ex eo inducitur juſtitia publicæ honeſtatis. h. d.

COnſenſu *b* contrahuntur ſponſalia: ut cùm pubes & impubes, vel duo impuberes, non proximi pubertati, & in quibus ætatem prudentia non ſupplet, matrimonium per verba contraxerint de præſenti. Licet enim verba in præſens matrimonium ſonent, juris tamen interpretatione in ſponſalia de futuro reſolvuntur. Quo caſu dicta ſponſalia, licet contrahentes matrimonium celebrare intenderent, conjugium, quod ab initio ætate impediente, ut matrimonium non tenuit, per adventum pubertatis minimè convaleſcit, niſi per carnis copulam ſubſequutam, vel alium modum contrahentes cum ejuſdem perſeverantia voluntatis, ad pubertatis tempora perveniſſe evidenter conſtiterit: per dictum tamen contractum, qui valuit ut potuit, non ſicuti agebatur, publicæ honeſtatis juſtitia cenſetur inducta.

In re denominanda potius effectum attendimus, quàm modum: hoc dicit.

ET ideò hoc caſu conſenſu contracta ſponſalitia dicimus: quia, ſi verba ſpectes, non ſponſalia, ſed ipſum matrimonium contractum videri poterit. Cenſuerunt autem jura eos, qui, cùm non poſſent, conjugium de facto contraxerunt, voluiſſe etiam in caſu quo poſſent, contrahere: ideoq; ſaltem, ut ſponſalia, valere conventionem.

Sponſalia contrahuntur tripliciter, purè, in diem, & ſub conditione: & qui contraxerunt ſponſalia purè, compellendi ſunt etiam matrimonium contrahere, & conſanguinei contrahentium non debent cum ipſis contrahentibus contrahere. h. d.

RVrſus contrahuntur ſponſalia, aut purè, aut adjecta die, aut ſub conditione. Purè *c*, ut cùm vir & mulier ſe invicem futuros conjuges pollicentur. Et hoc caſu nullus conſanguineorum aliquo pacto alterum ex contrahentibus matrimonio ſibi copulare poterit: imò qui contraxerunt, ut ſe invicem recipiant, & mutua conjugali affectione pertractent, moneri, & niſi rationabilis cauſa obſiſtet, Eccleſiaſtica cenſura compelli poterunt.

Si per contrahentem ſponſalia in diem, non ſteterit quò minùs matrimonium contraheret intra terminum, cum alia poſtmodum matrimonium contrahere poterit. h. d.

DIes adjicitur ſponſalibus cùm quis intra certum temporis ſpatium aliquam ſe ducturum in uxorem convenit: in qua ſpecie, ſi per eum non ſteterit, quò minùs intra præfixum terminum cum eadem matrimonium contraheret, liberè ad nuptias alterius tranſire poterit.

Sponſalia contracta ſub conditione, evaneſcunt conditione deficiente, niſi ab ea receſſum fuerit. h. d.

SVb conditione celebrantur ſponſalia, cùm quis, ſi quid fiet vel contigerit, nuptias ſe contracturum pollicetur: veluti ſi dictum fuerit, *Ego* d *te in uxorem accipiam, ſi centum mihi dederis: aut, ſi pater meus conſenſerit.* quibus conditionibus deficientibus, ad matrimonium quis compelli non poterit, niſi conſenſus de præſenti, aut carnalis ſit inter eos commixtio ſubſequuta, cùm his caſibus à conditionibus receſſum videatur.

---

a *Gl. fin. c. quod in dubiis. ext. de conſ. Eccleſ.* b *In ſum. 27. q. 2. §. ſanè. c. illud extr. de præſumpt.* c *C. debitum. extr. de bigam.* d *C. omne. 27. q. 2.* e *C. noſtrates. 30. q. 5. gloſſ. 1. §. licet. extrà, de tranſ. Epiſc.* f *Cap. penult. extr. eod.*

a *Ca. fi. de procur. in 6.* b *Ca. 1. §. idem. de deſponſ. impub. in 6.* c *C. 2. & c. ex literis. cl. ſecunda. ext. eo. tit.* d *C. de illis. & cap. per tuas. ext. de conditio. appo.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN